

Article Information

Article Type: Research Article

This article was checked by iThenticate.

Doi Number: <http://dx.doi.org/10.17121/ressjournal.3687>

ArticleHistory:

Received

10/08/2025

Accept

15/09/2025

**Available
online**

15/09/2025

**CRISIS MANAGEMENT IN PUBLIC MANAGEMENT:
EFFECTIVE STRATEGIES AND IMPLEMENTATION MODELS**
KAMU YÖNETİMİNDE KRİZ YÖNETİMİ; ETKİLİ STRATEJİLER
VE UYGULAMA MODELLERİ

Esra ÇIKMAZ¹
Muhammed Ali GÖZÜKARA²

Abstract

Research examines the fundamental principles, effective strategies, and implementation models of crisis management in public administration. The ability to anticipate crises, manage them effectively, and ensure post-crisis recovery processes is crucial for the sustainability of public institutions. The crisis management process involves several stages, including the establishment of early warning systems, conducting risk analyses, strengthening decision-making mechanisms, and enabling public administrators to demonstrate leadership during crises. Moreover, institutional learning in the aftermath of a crisis is considered an essential component of the evaluation process. Using the case of Turkey as an example, the study highlights the importance of preparedness and coordinated responses in public administration, particularly in the face of natural disasters, forest fires, and refugee crises. Crisis management in Turkey is predominantly carried out through a centralized structure, with key institutions such as AFAD, the Ministry of Health, and the Ministry of Interior playing leading roles during emergencies. However, issues such as limited coordination with local governments, insufficient transparency in public communication, and shortcomings in post-crisis recovery efforts point to structural weaknesses in the system. In this context, the article suggests that increasing crisis management training, enhancing cooperation mechanisms between local and central authorities, and raising public awareness are essential steps toward building more resilient public institutions in Turkey. The study offers both theoretical insights and practical recommendations for developing a more effective crisis management framework in public administration.

Keywords: Crisis, Crisis Management, Crisis Management in Public Administration

Özet

Çalışmada, kamu yönetiminde kriz yönetiminin temel ilkeleri, etkili stratejileri ve uygulama modelleri ele alınmaktadır. Krizlerin önceden öngörülmesi, etkili biçimde yönetilmesi ve kriz sonrası toparlanma süreçleri, kamu kurumlarının sürdürülebilirliği açısından hayati öneme sahiptir. Kriz yönetimi süreci; erken

¹ Doç. Dr. Gaziantep Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, e-mail: esracikmaz@gantep.edu.tr. ORCID: 0000-0002-9576-7161

² Doktora Öğrencisi, Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, e-mail: mali.gozukara@gmail.com ORCID: 0000-0003-3779-138X

uyarı sistemlerinin kurulması, risk analizlerinin yapılması, karar alma mekanizmalarının güçlendirilmesi ve kamu yöneticilerinin kriz anlarında liderlik sergileyebilmesi gibi aşamalardan oluşmaktadır. Ayrıca, kriz sonrasında kurumların öğrenme süreçleri de değerlendirmenin önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Türkiye örneği üzerinden yapılan değerlendirmede; özellikle doğal afetler, orman yangınları ve mülteci krizleri gibi olaylar, kamu yönetiminde krizlere karşı hazırlıklı olmanın ve etkin koordinasyonun önemini ortaya koymuştur. Türkiye'de kriz yönetimi süreci genellikle merkeziyetçi bir yapı üzerinden yürütülmekte; AFAD, Sağlık Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı gibi kurumlar kriz dönemlerinde ön plana çıkmaktadır. Bununla birlikte, kriz anlarında yerel yönetimlerle olan koordinasyon, kamuoyuna yönelik şeffaf iletişim ve kriz sonrası iyileştirme adımlarında bazı yapısal eksiklikler de dikkat çekmektedir. Bu bağlamda, Türkiye'de kamu kurumlarının krizlere karşı daha dirençli hale gelmesi için kriz yönetimi eğitimlerinin artırılması, yerel ve merkezi yönetimler arasında daha güçlü iş birliği mekanizmalarının kurulması ve toplumsal farkındalığın artırılması gerekmektedir. Çalışmada, hem teorik hem de pratik yaklaşımlarla, kamu yönetiminde daha etkin bir kriz yönetimi yapısının nasıl inşa edilebileceği tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kriz, Kriz Yönetimi, Kamuda Kriz Yönetimi

GİRİŞ

Krizler, kamu yönetim sistemlerinin işleyişini tehdit eden, öngörülmesi güç ve hızlı tepki gerektiren olağanüstü durumlardır. Doğal afetler, salgın hastalıklar, ekonomik çöküşler, kitlesel göç hareketleri ve güvenlik tehditleri gibi kriz türleri, sadece toplumların değil, onları yöneten kamu kurumlarının da direnç kapasitesini sınamaktadır. Bu bağlamda kriz yönetimi, kamu yönetiminin temel sorumluluk alanlarından biri haline gelmiştir.

Kriz dönemlerinde kamu otoritelerinin doğru zamanda, etkili ve şeffaf kararlar alması, hem kamu düzeninin korunması hem de toplumun güven duygusunun devamı açısından büyük önem taşır. Ancak birçok ülkede krizlere verilen tepkiler; kurumsal koordinasyon eksiklikleri, kaynak yetersizlikleri ve iletişim hataları nedeniyle başarısızlıkla sonuçlanmaktadır. Türkiye'de yaşanan deprem ve sel gibi doğal afetlerle birlikte orman yangınları, küresel salgın gibi olaylar, kamu yönetimi açısından kriz süreçlerine ne kadar hazırlıklı olunduğunu ve güçlü olunan alanlarla birlikte zafiyetler yaşandığını açıkça ortaya koymuştur.

Bu çalışmadaki öncelikli amaç, kamu yönetimi bağlamında kriz yönetimi süreçlerini analiz etmek, etkili stratejileri ve uygulama modellerini incelemek ve Türkiye özelinde mevcut yapıyı değerlendirerek geliştirilebilir yönlerde dair önerilerde bulunmaktır. Kriz öncesi hazırlık yapılması, kriz anındaki yönetimsel süreçler ve krizden sonraki iyileştirme aşamaları üzerinden değerlendirilecek olan bu çalışma, aynı zamanda uluslararası uygulamalardan örnekler sunarak karşılaştırmalı bir perspektif sağlamayı da hedeflemektedir.

Çalışma boyunca kavramsal çerçevede “kriz yönetimi” konusu ele alınacak; kamu yönetiminin bu süreçteki rolü, kurumsal kapasite, liderlik, halkla iletişim ve yönetim ilkeleri çerçevesinde tartışılacaktır. Çalışma kapsamında, kamu yönetiminin kriz dönemlerinde nasıl bir rol üstlenmektedir? Etkin kriz yönetiminde öne çıkan stratejiler nelerdir? Kamu kurumlarında kriz yönetiminde karşılaşılan temel sorunlar nelerdir? soruları araştırma soruları olarak belirlenmiştir. Çalışmada, kamu yönetiminde daha etkili ve sürdürülebilir kriz yönetimi yaklaşımlarının geliştirilmesine katkı sunmak amaçlanmaktadır.

KRİZ YÖNETİMİNE İLİŞKİN KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Kriz kavramı, en genel anlamıyla, temel yapılar, değerler ve normlar üzerinde beklenmeyen değişimlerin ve olumsuzlukların ortaya çıkması olarak tanımlanabilir. (Aykaç, 2001:125). Krizler doğal afet gibi insanların elinde olmayan nedenlerle çıkabildiği gibi ekonomik buhran, terör faaliyetleri, kamusal düzende bozukluk şeklinde bir örgütün ya da ülkenin tamamını etkileyecek şekilde de ortaya çıkabilir.

Kuramsal açıdan kriz, genellikle tehlikeli, beklenmedik ve olağanüstü bir durum olarak görülmekte; bu bağlamda zaman baskısı altında çabuk ve etkin karar alınmasını gerektiren bir dönem olarak değerlendirilmektedir. Kriz anlarında dikkatli bir şekilde odaklanmak ve iş süreçlerini paniğe kapılmadan düzenli biçimde sürdürmek, örgütlerin bu zorlu süreçten başarılı bir şekilde çıkabilmeleri açısından büyük önem taşımaktadır (Okkay, 2019:310). Eğer kriz yönetimi etkin bir şekilde gerçekleştirilmezse, örgütlerin mücadele gücü ve stratejik hedefleri tehdit altına girebilir; bu da organizasyonun zayıflamasına veya ciddi şekilde zarar görmesine neden olmaktadır. Bu gibi olumsuz durumların ortaya çıkması halinde gündeme gelen kriz yönetimi; krizi ortaya çıkaran sebeplerin önlenmesi, muhtemel zararların asgari düzeyde tutulması ve bu zararların etkilerinin sonlandırılması için her türlü önlemin alınması, toplum veya ülke menfaatlerine en uygun şekilde sonlandırılması, tekrar etmemesi için gereken önleme tedbirlerinin alınmasını ifade eden bir yönetim yaklaşımıdır (Aydın, 2015: 204). Kısaca olası istenmeyen durumlarda yönetim mekanizmasının istenmeyen durumu ortadan kaldırmak için yaptığı yönetsel faaliyetler olarak ifade edilebilir.

Örgütlerde kriz durumunun aşılması için yapılması gerekenler Aydın'a göre şu şekilde sıralanmaktadır (Aydın, 2015:204):

- Rasyonel örgüt hedeflerinin belirlenmesi,
- Örgütün etkileşimde olduğu iç ve dış faktörlerin tespit edilerek gerekli önlemlerin alınması ve stratejik eylem planlarının hazırlanıp uygulanması,
- Performans analizlerini de içeren kapsamlı bir örgütsel değerlendirmenin yapılması.

Kriz yönetimi, çoğunlukla bir kurumun, toplumun ya da sistemin karşılaştığı ani ve ciddi durumlara karşı etkili çözümler üretmek amacıyla geliştirilen stratejileri, planları ve uygulamaları kapsar. Bu konu, pek çok farklı alanda ele alınmakta olup; kamu yönetimi, sağlık yönetimi, işletme, iletişim, siyaset, sosyoloji ve psikoloji gibi disiplinlerde önemli bir yer tutmaktadır. Bu alanlar, krizleri önleme, analiz etme, onlarla başa çıkma ve kriz sonrası iyileşme süreçlerine yönelik çeşitli araştırmalar ve kuramsal yaklaşımlar ortaya koymuştur. Kriz anlarında genellikle hızlı ve etkili müdahaleler gereklidir; çünkü bu tür durumlar çoğunlukla belirsizlik, tehlike ve aciliyet unsurlarını beraberinde getirmektedir (AFAD,2023). Krizin muhtemel zararlarıyla başa çıkmak onun etkin şekilde yönetilmesiyle mümkündür.

Kamu Yönetimi Teorileri Çerçevesinde Kriz Yönetimi Yaklaşımları

Kriz yönetimi yaklaşımı, yönetsel açıdan verimliliği artırma potansiyeline sahip olsa da uygulama sürecinde çeşitli zorluklar barındırdığı gözlemlenmektedir. Literatürde, bu alana ilişkin kavramsal çerçeveler ve çözüm önerileri geliştirilmeye çalışılsa da pratikte kriz yönetiminin çok boyutlu, dinamik ve pek çok değişkenin etkisine açık bir yapıya sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum, kriz yönetimi

kuramları ile uygulamaları arasında belirgin farklılıkların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Söz konusu uyumsuzluk, temel olarak üç ana sınırlılıktan kaynaklanmaktadır: kriz olgusunun doğasından kaynaklanan yapısal kısıtlar, günümüzün karmaşık ve öngörülemez kriz dinamikleri ile kamu yönetiminin kendine özgü kurumsal ve bürokratik sınırlarıdır (Genç,2009:7).

Kriz belirtilerine yalnızca tepki vererek hareket etmek, bir örgütün kriz yaşamayacağı anlamına gelmez. Etkili bir yönetim yaklaşımı benimsenerek, geleceğe yönelik tahminlerde bulunmak ve gelişmeleri yakından izlemek mümkün hâle gelir. Bu sayede, uygun stratejiler geliştirilerek kriz ya başarıyla yönetilebilir ya da örgütün krize sürüklenmesi önlenabilir (Genç, 2004: 344). Örgütler öncelikle, krizi engellemeye yönelik bir strateji benimseyerek riskli durumlardan kaçınmayı hedefler. Ancak kriz çözümünde, bir kriz söz konusudur ve bu noktada, kriz yönetiminin temel ilkelerinin hayata geçirilmesi gerekmektedir (Erten, 2011: 29). Kriz yönetim yaklaşımlarına ilişkin literatürde iki tür yaklaşımdan bahsedilmektedir:

Krizden Kaçma Yaklaşımı; Krizle karşılaşmadan önce riskleri erken fark edip önleyici adımlar atmasını hedefleyen bir stratejidir. Bu yaklaşım, olası tehditlerin ortaya çıkmadan bertaraf edilmesini ve kriz durumuna hiç girilmemesini amaçlamaktadır. Örgütlerin krizi önleyebilmesi ve kriz anlarını kontrol altına alabilmesi için erken uyarı sistemlerini devreye sokmaları gereklidir (Tutar, 2000: 84). Krize neden olan faktörleri tanımak ve yönetimin bu etkilere karşı geliştirdiği stratejileri anlamak, etkili kriz yönetiminin temelidir (Asunakutlu ve Safran, 2004: 52). Krizle etkin mücadele için, örgütlerin ihtiyaç duyduğu kaynakların ve sahip olduğu avantajların belirlenmesi önemlidir. Örgütlerin ihtiyaç duyduğu kaynakları belirlemek, bilgiyi paylaşmak ve dış çevredeki gelişmeleri takip etmek, krizden korunmada önemli rol oynamaktadır (Dinçer, 1998: 400).

Krizi Çözme Yaklaşımı; Bu yaklaşım, krizden fayda sağlamayı ve süreci örgüt açısından başarıya dönüştürmeyi hedefler; aynı zamanda işletmenin aktif şekilde krize müdahil olmasını da içerir. Bu başarı, büyük ölçüde kriz öncesinde sorunun kaynağının doğru belirlenmesine ve çözüm sürecinin uygun bir zamanda başlatılmasına bağlıdır (Dinçer, 1998:401). Kriz çözme yaklaşımı belirli aşamaların izlenmesi ile örgütün yeniden eski verimliliğine ulaşabileceğine dayanmaktadır. Tack'e göre bu aşamalar şunlardır (Tack,1994: 25):

- Sorunlar tespit edilir
- Sorun belirlenen hedef kapsamında tekrar ele alınır
- Veriler elde edilir
- Veriler değerlendirilir
- En uygun çözümler belirlenir
- Deneme amaçlı bir çözüm seçilir
- Çözüm işlerlik bakımından değerlendirilir
- Çözüm son olarak biçimlendirilir
- Çözüm uygulanmaya alınır

Bugüne kadar kamu yönetimleri, birçok ülkede karşılaşılan anlık sorunlara yanıt verirken yavaş ve yeterince etkili olamamakla eleştirilmiştir. Bu eleştirilerin temelinde, kamu yönetimlerinin karar alma süreçlerini büyük ölçüde yasal düzenlemelerle sınırlamaları yatmaktadır. Bu durum, özellikle öngörülemeyen kriz

anlarında, yöneticilerin inisiyatif kullanma kapasitesini kısıtlamakta ve esnek yönetim anlayışının gerektirdiği yönetsel becerilerin ortaya konmasını engellemektedir. Bu bağlamda hem beklenmedik sorunların önlenmesi hem de ortaya çıkmaları hâlinde hızlı ve etkin müdahalelerin yapılabilmesi için “kriz yönetimi” adı verilen yeni bir yönetim paradigması geliştirilmiştir. Bu model, özel sektör kuruluşları için de önem taşımakla birlikte, katı mevzuat çerçevesinde işleyen ve faaliyetlerini çoğunlukla rutin süreçlerle sınırlayan kamu yönetimleri açısından daha da kritik bir yere sahiptir (Rosenthal ve Kouzmin, 1997: 279).

Yönetimin bir sistem ve bilim dalı olarak ele alınmasıyla ortaya çıkan klasik yaklaşımda; iş bölümü, otorite ve hiyerarşi kavramları yönetim bilimi alanındaki başat biçim ve içeriğin oluşturulmasındaki temel terimler olmuştur (Fişek, 2011: 97). Bu anlayış uygulanabilirlik, kapsayıcılık ve esneklik bakımından eleştirilere maruz kalmıştır. Yönetimin merkezîyetçi yapıda olması, katı ve kurallar bütünüyle yürütülmesi nedeniyle kriz yönetimi anlayışı bakımından etkin olmayacağı söylenebilir.

1970’li yıllardan itibaren ortaya çıkan siyasi ve ekonomik tüm krizlere müdahale eden katı, bürokratik, merkezîyetçi, kurallara bağlı ve hiyerarşik geleneksel kamu yönetimi anlayışından ziyade örgüt yapısının esnek olduğu, adem-i merkezîyetçi, devletin minimize edildiği, hiyerarşinin yumuşak olduğu bir yönetim olan Yeni Kamu Yönetimi Yaklaşımı (YKY) gündeme gelmiştir (Çevikbaş, 2012:11). YKY özel sektör mantığını kamuya uyarlayarak performans, verimlilik ve sonuç odaklı kriz yönetimi stratejilerini teşvik etmektedir. Ortaya çıktığı döneme bakıldığında krizlerin yönetilmesi amacıyla etkin bir kriz yönetimi yaklaşımı olarak değerlendirilebilir. Ancak devletin özel sektör mantığıyla yönetilmesi ve kamu yararı düşüncesini ikinci plana alması nedeniyle kamu yönetimi literatüründe eleştirilere maruz kalmıştır.

1980’li yıllardan sonra ise devlet, özel sektör ve sivil toplum arasındaki iş birliği ihtiyacı artmış ve bu durum yönetim anlayışını gündeme getirmiştir. Yönetişim, kamusal alandaki boşlukları yeni ve etkili aktörlerle doldurmayı amaçlayan bir model olarak gelişmiştir. Bu yaklaşım, uzmanlık alanlarından faydalanarak toplumsal sorunlara ortak çözümler üretmeyi ve neo-liberal politikaların uygulanmasını kolaylaştırmayı hedeflemektedir (Gönüllü,2020: 56-57). Bu bağlamda yönetişim yaklaşımı, kriz yönetiminde çok aktörlü iş birliğini teşvik ederek, karmaşık sorunlara daha hızlı ve etkili müdahale imkânı sunar. Türkiye’de yaşanan 6 Şubat 2023 tarihli deprem afetlerinde ortaya çıkan kriz durumunun aşılmasında sivil toplum kuruluşlarının etkin şekilde yönetsel manadaki destekleri kriz yönetiminde yönetişim olgusunun ne derece önemli olduğunun en yakın örneği olarak değerlendirilebilir. Kriz yönetimi kamu yönetimi teorileri içinde giderek daha dinamik, çok aktörlü ve esnek stratejiler gerektiren bir alan hâline gelmiştir. Etkili kriz yönetimi için hem teori hem de pratiğin birlikte değerlendirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Yönetişim, Esneklik ve Adaptasyon Kapasitesi

Kamu yöneticilerinin önemli bir özelliği, genellikle yasal çerçeveler dışına çıkmak istememeleri ve tüm işlemlerini mevzuat temeline dayandırma eğiliminde olmalarıdır. Oysa yasal düzenlemeler yalnızca yetki verilen alanlarda görev ifasını zorunlu kılmakla kalmamakta, aynı zamanda yasaklanmamış durumlarda da kamu yararı ilkesi doğrultusunda inisiyatif alınmasını gerektirmektedir. Bu doğrultuda, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 119. maddesi, doğal afetler, salgın hastalıklar veya ekonomik krizler gibi olağanüstü durumlarda yürütme organına olağanüstü hâl ilan etme yetkisi tanımakta ve bu tür durumlarda olağandışı yönetim mekanizmalarının uygulanmasına anayasal bir zemin sunmaktadır

(Aykaç, 2001:127). Benzer şekilde olağanüstü hâl ya da kriz dönemlerinde Kamu İhale Kanunu, Vergi Usul Kanunu, OHAL Kararnameleri vb. yasal düzenlemelerde idarelerin eylem ve işlemlerinde istisnalara yer verilerek, kriz anında alınacak kararlara ilişkin esneklikler getirilmektedir. Ancak bu düzenlemelere rağmen, kamu yöneticilerinin kriz dönemlerine özgü esnek yönetim modellerini uygulama konusunda yeterli hazırlığa sahip olmadıkları gözlenmektedir.

Kamu yönetiminin bir diğer temel özelliği ise, çağdaş yönetim yaklaşımlarına karşı yeterince duyarlı olmamasıdır. Toplam kalite yönetimi, çatışma çözümü, kriz ve stres yönetimi, öğrenen organizasyonlar, çevreci yönetim, değişim mühendisliği ve yenilikçilik gibi modern yönetim tekniklerinin uygulanması konusunda kamu kuruluşlarının çekimser davranmaları, kamu sektörünün özel sektöre kıyasla hizmet üretiminde geri kalmasına neden olmaktadır (Düren, 2000:2). Bu durum, kamu hizmetlerine duyulan güvenin zamanla azalmasına yol açabilecek bir risk taşımaktadır.

Son dönemde yaşanan doğal afetler ile siyasi ve ekonomik krizler, kamu yönetiminin değişimlere uyum sağlama kapasitesinin yetersizliğini ve bu nedenle ortaya çıkan olumsuzlukların boyutlarını artırmıştır. Kriz dönemlerinde göz önünde bulundurulduğunda kamu kurumları için anlık durumun gerektirdiği şekilde farklı organizasyonel yapılar ve yönetim biçimleri gerektirdiği söylenebilir. Kamu yönetimi idarelerine daha fazla yetki devri yapılması, bürokratik esnekliklerin artırılması, idarecilere daha geniş bir inisiyatif alanı tanınması gerekmektedir. Böylelikle kriz durumlarında hızlı karar alma ve alınan kararları etkin şekilde uygulama imkânı hukuki olarak mümkün olacaktır.

ETKİLİ KRİZ YÖNETİMİ STRATEJİLERİ

Bir kurumun veya bireyin ani gelişen istenmeyen ve beklenmedik durumlara karşı öngörülü olmasını ve bu durumları en az zararla atlattırmasını sağlayan yöntemleri etkili kriz yönetimlerini oluşturur. Kriz yönetimi anındaki beş ana aşama, örgütler için büyük bir önem taşımaktadır. Bu sürecin en az zararla geçilmesi, örgütlerin sürdürülebilirliği için önem arz etmektedir. Kurumlar için hayati rol oynayan bu temel aşamaları özetlemek gerekirse (Haşit, 2000: 69-71):

1.Krizle İlgili Sinyallerin Belirlenmesi: Krizler genellikle ortaya çıkmadan önce kurumlara bazı uyarı işaretleri gönderir. Bu işaretler, yaklaşan krizlere dair ipuçları taşıdığı için büyük önem arz eder. Örneğin, iş kazalarının sık yaşanması, kullanılan ekipmanlarda sorun olduğuna işaret edebilir; duvarlara yazı yazılması ise çalışanların memnuniyetsizliğini yansıtabilir. Bu tür sinyallerin fark edilebilmesi için, kurum içinde farklı uyarı işaretlerini algılayabilecek erken uyarı mekanizmalarının oluşturulması ve etkin bir şekilde kullanılması gereklidir.

2.Krize Hazırlık ve Önleyici Önlemler: Bu aşamada, erken uyarı sistemlerinden elde edilen veriler doğrultusunda, olası bir kriz durumunda uygulanabilecek korunma ve müdahale mekanizmalarının geliştirilmesi amaçlanır. Bu kapsamda; kontrol sistemleri, güvenlik uygulamaları, krizle başa çıkma yöntemleri, düzenli bakım süreçleri, personel eğitimi, acil durum planları ve çevresel etkilerin azaltılmasına yönelik önlemler gibi çeşitli hazırlık çalışmaları yürütülür.

3.Kriz Nedeniyle Oluşabilecek Zararların Azaltılması: Kurumların erken uyarı sistemleri aracılığıyla tespit ettikleri kriz işaretleri, önleyici ve hazırlık odaklı sistemlerin devreye girmesini sağlar. Bazı durumlarda bu sistemler etkili şekilde çalışarak krizin önüne geçebilirken, bazı durumlarda ise kriz kaçınılmaz hale gelebilir. Bu aşamadaki temel hedef, kriz yaşansa bile ortaya çıkabilecek olumsuz etkilerin daha büyük boyutlara ulaşmasını engelleyerek zararın minimumda tutulmasını sağlamaktır.

4.İyileşme (Normale Dönüş Süreci): Krizden kaynaklanan zararların azaltılması ve kriz sürecinin sona ermesinin ardından, örgütün en kısa sürede eski düzenine dönerek normal faaliyetlerini sürdürmesi büyük önem taşır. Kriz döneminde, örgütsel yapıda çeşitli aksaklıklar ve bozulmalar meydana gelebilir. Bu bozulmaların giderilmesi için yakın döneme ilişkin ve geleceğe yönelik adımların atılması gerekmektedir. Kriz yönetiminin bu aşaması, yeniden yapılanma ve iyileştirme sürecini kapsamaktadır.

5.Öğrenme ve Değerlendirme: Bu aşama, kriz yönetimi sürecinin nihai aşamasıdır. Öğrenme ve değerlendirme aşamasının amacı, kriz anlarında alınan kararların ve uygulanan önlemlerin detaylı bir şekilde gözden geçirilerek, gelecekteki kriz durumlarında daha etkili bir şekilde başa çıkmayı sağlamaktır. Kriz yönetiminin bu son aşamasında yapılan analizler, "hatasız öğrenme" olarak adlandırılır.

Kriz hem özel sektör hem de kamu yönetimi açısından büyük bir sorun teşkil etmektedir. Bu nedenle, yönetimlerin krizlere karşı hazırlıklı olmaları son derece önemlidir ve bu süreçte yöneticilerin kararı büyük öneme sahiptir. Özellikle kamu kurumlarında, kriz durumlarını etkili bir şekilde yönetim için yöneticilerin nitelikli olması ve esnek yönetim modellerinin uygulanması yaşanacak krizlerden çok daha fazla fırsat elde edilmesine olanak tanıyabilir. (Erol, 2022: 359-360).

Krizler, toplumların güvenliğini ve kamu yönetiminin etkinliğini doğrudan etkileyen olağanüstü durumlardır. Bu nedenle, farklı ülkelerin kriz anlarında geliştirdiği stratejiler, yönetsel kapasitenin ve hazırlık düzeyinin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Tablo 1'de dünyada uygulanan çeşitli kriz yönetimi stratejileri örnekleri yer almakta ve bu stratejilerin etkileri özetlenmektedir.

Tablo 1. Küresel Ölçekte Etkin Kriz Yönetimi Stratejileri

Ülke	Kriz Türü	Uygulanan Strateji	Etkililik/Sonuç
Güney Kore	COVID-19 Salgını	Hızlı test-kit üretimi, dijital temas takibi, şeffaf kamu iletişimi	Erken kontrol, düşük ölüm oranı
Yeni Zelanda	COVID-19 Salgını	Sıkı sınır kontrolleri, karantina uygulamaları, liderin güven veren iletişimi	En düşük vaka ve ölüm oranlarından biri
Japonya	Depremler	Sismik yapı yönetmelikleri, düzenli tatbikatlar, toplum-temelli hazırlık programı	Can kaybı az, hızlı toparlanma
İsveç	Siber Güvenlik Krizi	Kamu-özel sektör iş birliğiyle siber savunma merkezleri	Kritik altyapıların siber saldırılara karşı direnci artış
Almanya	Enerji Krizi (2022)	Yenilenebilir enerjiye geçiş, enerji tasarrufu kampanyaları	Enerji arzı güvenliği sağlandı, dışa bağımlılık azaldı
Avustralya	Orman Yangınları	Uydu ve drone ile erken tespit, gönüllü müdahale ekipleri	Müdahale süresi kısaldı, hasar azaldı
Finlandiya	Tedarik Zinciri Krizi	Ulusal stratejik stoklama sistemi, yerli üretim teşviki	Kıtlık yaşanmadı, dış şoklara direnç arttı

*Not: Tablo yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 1 dünyada etkin kriz yönetimi stratejileri uygulamaları bağlamında, ülkelerde kriz türüne, yönetsel ve teknolojik kapasitelerine göre uygulama örnekleri incelenerek hazırlanmıştır. Tablo 1 incelendiğinde, ülkelerin gelişmişlik seviyesi ve toplumsal yapısına uygun farklı yaklaşımlar benimsendiği görülmektedir. Güney Kore ve Yeni Zelanda örneklerinde, şeffaf iletişim, teknoloji kullanımı ve güçlü liderlik, özellikle COVID-19 gibi ani ve yaygın krizlerde belirleyici olduğu; kamu güveni ve sosyal uyum sayesinde başarı sağlandığı görülmektedir. Japonya ve Finlandiya gibi ülkelerde ise önleyici stratejilerle, kriz gerçekleşmeden hazırlık yaparak dirençli yönetim anlayışını ortaya konulmaya çalışılmıştır. İsveç'in siber tehditlere karşı kamu-özel sektör iş birliğini esas alan modeli, karmaşık krizlerde yönetim yaklaşımının önemini vurgularken, Almanya'nın enerji krizinden yeşil dönüşüm çıkarması, krizlerin aynı zamanda dönüşüm fırsatı olduğunu göstermektedir. Avustralya'nın orman yangınlarına karşı hem teknolojik altyapıyı hem de yerel halkın katılımını entegre eden yaklaşım modeli ise merkezi ve yerel düzeyde koordinasyonun kriz yönetimindeki rolünü ortaya koymaktadır. Bu örnekler genel olarak kriz yönetiminde proaktiflik, çok aktörlü iş birliği, liderlik, iletişim ve teknolojik kapasitenin başarının temel unsurları olduğunun göstergesi olarak değerlendirilebilir.

TÜRKİYE'DE KRİZ YÖNETİMİ: MEVCUT DURUM VE ÖNERİLER

Krizler, ülkelerin siyasi, ekonomik, sosyal ve çevresel yapısını derinden etkileyen olağanüstü durumlardır. Türkiye gibi coğrafi ve jeopolitik açıdan hassas bir konumda bulunan ülkelerde kriz yönetimi hem merkezi hem de yerel düzeyde hayati öneme sahiptir. Türkiye'de kriz yönetimi bağlamında çeşitli kurumsal yapılar oluşturulmuştur. Bu kurumlar, farklı kriz türlerine yönelik uzmanlaşmış bir yapılanma sergilemektedir. İlgili yapılar genel hatlarıyla askerî ve sivil olmak üzere iki ana kategoriye ayrılabilir. Söz konusu kurum ve kuruluşların faaliyet alanları; güvenlik, toplumsal olaylar, doğal afetler, sağlık krizleri ve dijital tehditler gibi çok çeşitli konuları kapsamaktadır. Türkiye'deki kriz yönetim merkezlerinin mevcut durumunun daha iyi anlaşılabilmesi amacıyla açık kaynaklardan elde edilen veriler doğrultusunda, kriz anında müdahaleye sahip kurum ve kuruluşların adları ile işleyiş biçimleri Tablo 2'de sunulmaktadır.

Tablo 2. Türkiye'de Kriz Müdahalesine Sahip Kurumlar (Övgün ve Gül, 2019)

İlgili Kurum/Kuruluş Adı	Çalışma Düzeni
Cumhurbaşkanlığı Devlet Bilgi Koordinasyon Merkezi Daire Başkanlığı	7/24
Milli Güvenlik Kurulu (MGK) Genel Sekreterliği Kriz Merkezi	7/24
Jandarma Genel Komutanlığı (JGK) Harekât Merkezi	7/24
Sahil Güvenlik Komutanlığı (SÖH) Harekât Merkezi	7/24
Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM) Koordinasyon Daire Başkanlığı	7/24
İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi(AFAD)	7/24
İçişleri Bakanlığı Güvenlik ve Acil Durum Koordinasyon Merkezi(GAMER)	7/24
Kızılay Afet Operasyon Merkezi (AFOM)	7/24
Sağlık Bakanlığı Sağlık Afet Koordinasyon Merkezi (SAKOM)	7/24
Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Ulusal Siber Olaylara Müdahale Merkezi (USOM)	7/24
Yerel Yönetimlerin Afet Koordinasyon Merkezleri (AKOM)	7/24

Türkiye'de kriz yönetimi yapısal açıdan incelendiğinde, tüm kriz türlerine yönelik görev yürüten tekil bir kurumun mevcut olmadığı; aksine, farklı kurum ve

kuruluşların benzer ya da farklı kriz alanlarında sorumluluk üstlendiği görülmektedir. Günümüz ihtiyaçları doğrultusunda etkili bir kriz yönetimi yaklaşımı, sivil ve askerî kapasite ve kaynakların uyumlu biçimde bütünleştirildiği, çok aktörlü ve stratejik bir model gerektirmektedir. Kriz yönetiminin tek bir yapı altında toplanması ya da kurumlar arasında güçlü bir entegrasyonun sağlanması, etkinlik ve verimlilik açısından kritik önemdedir (Göksu, 2011: 37). Bu nedenle, kriz yönetimi süreçlerinin tüm aşamalarında kurumsal iş birliği ve eşgüdüm içerisinde hareket edilmesi etkin bir kriz yönetimi için önemlidir.

Türkiye’de afet ve kriz yönetimine ilişkin yasal düzenlemeler başlıca; 5902 sayılı AFAD Kanunu, 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Kanunu, 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu ve 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu olarak sıralanabilir. 5902 sayılı AFAD Kanunu, Türkiye’de afet ve acil durum yönetimini tek çatı altında toplayarak koordinasyonu sağlamayı ve kurumsal yapılanmayı güçlendirmeyi amaçlamaktadır. 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Kanunu ise afet sonrası müdahale, zarar tespiti, yardım ve yeniden inşa süreçlerini düzenleyen temel yasal çerçeveyi oluşturmaktadır. 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu ise valilik ve kaymakamlıkların kriz anlarında alacakları idari tedbirleri ve merkezi yönetimle olan ilişkilerini belirlemektedir (Düren, 2000; Erol, 2022). 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu, bulaşıcı hastalıklar ve salgınlar gibi halk sağlığını tehdit eden durumlarda alınacak önleyici ve zorunlu tedbirleri düzenleyerek kriz anlarında sağlık yönetimine yasal dayanak sağlamaktadır. Kriz yönetimi bağlamında bu kanun, özellikle yerel ve merkezi idarelerin koordineli şekilde hareket etmesine ve halk sağlığını korumaya yönelik hızlı müdahalelerin yasal çerçevede yürütülmesine olanak tanır.

Literatür incelendiğinde ülkemizde plansız ve düzensiz yönetim anlayışı, özellikle kriz ve afet yönetimi alanında belirgin şekilde görüldüğü vurgulanmaktadır. Özellikle mevzuatın çok sayıda, dağınık yasa ve yönetmelikle düzenlenmesi uygulamada zorluklar yaratmaktadır. Bu karmaşa, kurum ve kuruluşlara da yansımakta ve işleyişi olumsuz etkilemektedir. Afet ve kriz yönetiminden sorumlu birden fazla kurumun farklı bakanlıklara bağlı olması, yetki ve sorumluluk karışıklığına neden olmaktadır (Filiz, 2006:105).

Mevzuat ve yasal düzenlemeler bağlamında yapılan değerlendirmeler neticesinde ilk öneri olarak Türkiye’de kriz yönetimi mevzuatının sadeleştirilmesi gerektiği ve tüm düzenlemelerin tek bir çatı altında toplanarak uygulayıcılar için net hale getirilmesinin gerektiği düşünülmektedir. Ayrıca afet ve kriz yönetiminden sorumlu kurumlar arasında koordinasyonu sağlayacak merkezi ve bağımsız bir otorite oluşturulmalıdır. Hatta göç yönetiminin de bir kriz durumu olarak değerlendirildiği düşünülürse göç ve krizden sorumlu bir bakanlığın kurulmasının önem arz ettiği düşünülmektedir. Ayrıca tüm kamu kurumları için ortak kriz senaryoları geliştirilerek düzenli aralıklarla tatbikatlar yapılmalı ve kurumsal kapasite güçlendirilmelidir.

COVID-19 salgını, 6 Şubat 2023 depremleri ve diğer krizler, Türkiye’de kriz yönetiminde koordinasyon, hızlı müdahale ve kaynak dağılımı açısından önemli zorlukları ortaya koymuştur. Bu olaylar, çok aktörlü yapıların entegrasyonundaki eksiklikleri ve özellikle yerel yönetimlerin hazırlık düzeyinin yetersizliğini gözler önüne sermiştir. Gelecekte benzer durumlarla daha etkili mücadele edilebilmesi için kriz yönetiminde bütüncül, şeffaf ve veri temelli bir yaklaşım benimsenmesi gerektiği düşünülmektedir.

Yakın zamanda meydana gelen 23.05.2025 tarihli İstanbul depremi de etkin kriz yönetiminin tekrar gündeme gelmesine neden olmuştur. Bu kapsamda başta

AFAD olmak üzere diğer kamu idareleri acil durum eylem planları hakkında çeşitli çalışmalar başlatarak olası büyük bir afet anında yapılacaklar hakkında bilgi paylaşımında bulunmuşlardır. AFAD tarafından hazırlanan depremden önceki planlamaya göre İstanbul'da meydana gelecek olası bir deprem anında vatandaşların nerden, ne şekilde ve nereye ulaştırılacağına ilişkin hazırlanan bilgi paylaşımı aşağıdaki şekillerde sunulmaktadır.

Şekil 1: Tahliye İçin 1. Destek İlleri (Afad, 2021)

Şekil 2: Tahliye İçin 2. Destek İlleri (Afad, 2021)

Şekil 3. Demir Yolu Tahliye Noktaları (Afad, 2021)

Şekil 4. Deniz Yolu Tahliye Noktaları (Afad, 2021)

Şekil 5. Kara Yolu Tahliye Noktaları (Afad, 2021)

Şekil 6. Hava Yolu Tahliye Noktaları (Afad, 2021)

Son İstanbul depremi, Türkiye'nin en yoğun nüfuslu ve ekonomik açıdan en kritik kentinde meydana gelmesi bakımından ulusal düzeyde büyük bir etki yaratmıştır. Şekillerde sıralandığı üzere AFAD tarafından hazırlanan planlamalara göre, İstanbul'da belirlenen tahliye ve toplanma alanları, nüfus yoğunluğu ve risk derecesine göre sınıflandırılmıştır.

Deprem sonrası senaryolarda, özellikle Marmara Bölgesi'nin genelinde büyük çaplı tahliyelerin gerekli olabileceği öngörülmektedir. Bu kapsamda Şekil 1 ve 2

incelendiğinde, tahliye edilecek depremzedelere yönelik, birinci derecede destek iller olarak Afyonkarahisar, Ankara, Antalya, Balıkesir, Denizli, Eskişehir, İzmir, Kayseri, Konya, Manisa ve Samsun olarak belirlenmiştir. İkinci derecede destek iller arasında ise Adana, Gaziantep, Diyarbakır, Erzurum, Erzincan, Malatya ve Trabzon, gibi daha iç bölgelerde yer alan şehirler planlamaya dâhil edilmiştir. Şekil 3,4, 5 ve 6 incelendiğinde deprem anında krize sebebiyet vermemek için oluşturulan tahliye planları çerçevesindeki tahliye noktaları gösterilmektedir. Bu tahliye noktaları; demir, deniz, hava ve kara yolu şeklindedir. Tahliye Noktaları (Tahliye süreçlerinin koordinasyonu hem lojistik kapasite hem de barınma ve sağlık hizmetlerinin eşgüdümünü gerektirmekte; bu da kriz yönetiminin çok aktörlü bir yapıyla yürütülmesini zorunlu kılmaktadır. Söz konusu durum, afet yönetiminin yalnızca müdahale değil, aynı zamanda önleyici ve hazırlayıcı stratejilerle desteklenmesi gerektiğini açıkça ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda, AFAD'ın tahliye planlarına yönelik görsel çalışmalar hazırlaması ve bunları kamuoyuna sunması, afet yönetiminde önleyici stratejilerin güçlendirilmesine yönelik kurumsal bir çabanın göstergesi olarak düşünülmektedir.

SONUÇ

Kriz yönetimi, günümüz kamu yönetimi anlayışında hem stratejik hem de operasyonel açıdan merkezi bir öneme sahiptir. Bu çalışma kapsamında krizlerin kamu kurumları üzerindeki etkileri, teorik yaklaşımlar, yönetim modelleri ve Türkiye'nin kriz yönetimi pratiği ele alınmıştır. Özellikle doğal afetler, salgın hastalıklar, güvenlik tehditleri ve göç gibi geniş kapsamlı krizler, Türkiye'de kriz yönetimi sisteminin hem güçlü hem de zayıf yönlerini göstermektedir. Kriz dönemleri, kamu yönetimi açısından hızlı, şeffaf ve etkili karar alma süreçlerinin önemini daha belirgin hale getirmektedir. Ancak mevcut yapılar zaman zaman bu beklentilere tam anlamıyla yanıt verebilmekte çeşitli zorluklarla karşılaşabilmektedir. Nitekim dönüşüm ve gelişim süreçlerinin çoğu zaman belirli zorluklarla karşılaşıldığında şekillendiği ve öğrenildiği de göz önünde bulundurulmalıdır. Türkiye'de kriz yönetimi sistemine ilişkin dikkat çeken yapısal konulardan biri, kurumsal yapılanmadaki yetki-sorumluluk paylaşımına dair belirsizliklerdir. Kriz yönetimiyle ilgili görevlerin çeşitli kurumlar arasında dağılmış olması, bu kurumların farklı bakanlıklara bağlı olarak faaliyet göstermesi ve merkezi, bütünleştirici bir otoritenin sınırlı düzeyde etkili olması, uygulamada zaman zaman koordinasyon güçlüklerine yol açabilmektedir. Benzer bir durum, mevzuat yapısında da gözlemlenmektedir. Krizlere ilişkin yasal düzenlemelerin farklı yasa, yönetmelik ve yönergelerle dağılmış olması, uygulayıcılar açısından karar alma süreçlerinde netlik ihtiyacını artırmakta ve özellikle hızlı müdahale gerektiren durumlarda operatif süreçleri karmaşıktırabilmektedir.

Bununla birlikte, son yıllarda yaşanan COVID-19 pandemisi ve 2023 Kahramanmaraş merkezli depremler gibi olağanüstü krizler, mevcut sistemin stres altında test edilmesine neden olmuş ve bu süreçte ortaya çıkan yapısal sınırlılıklar daha görünür hâle gelmiştir. Ancak, bu zorluklara rağmen kamu otoritelerinin hızlı karar alma ve müdahale kapasitesini artırmaya yönelik yoğun çaba içerisinde olduğu, özellikle kriz anlarında gösterilen reflekslerin güçlü ve kararlı olduğu da gözlemlenmiştir. Hükümetin son yıllarda bu alanda attığı adımlar, kriz yönetimi altyapısının güçlendirilmesi yönünde önemli bir iradeyi ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda sürdürülen çalışmaların, koordinasyon mekanizmalarının daha da geliştirilmesi ve kurumsal eşgüdümün artırılmasıyla desteklenmesi, gelecekteki krizlere karşı daha dirençli ve proaktif bir yönetim modelinin inşasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu noktada, kriz öncesi hazırlık süreçlerini güçlendirmeye yönelik çeşitli uygulamaların hayata geçirildiği, özellikle tahliye planlarının oluşturulması, güncellenmesi ve kamuoyuna açık biçimde sunulması

gibi somut adımların atıldığı görülmektedir. Hükümetin son yıllarda bu alanda attığı adımlar, kriz yönetimi altyapısının güçlendirilmesi yönünde önemli bir iradeyi ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda sürdürülen çalışmaların, koordinasyon mekanizmalarının daha da geliştirilmesi ve kurumsal eşgüdümün artırılmasıyla desteklenmesi, gelecekteki krizlere karşı daha dirençli ve proaktif bir yönetim modelinin inşasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Kriz öncesi hazırlık süreçlerini güçlendirmeye yönelik çeşitli uygulamaların hayata geçirildiği, özellikle tahliye planlarının oluşturulması, güncellenmesi ve kamuoyuna açık biçimde sunulması gibi somut adımların atıldığı görülmektedir. AFAD'ın tahliye planlarına ilişkin görsel çalışmalar hazırlaması ve bunları kamuoyuna sunması, kriz yönetiminde yalnızca müdahale değil, aynı zamanda hazırlık ve risk azaltma yaklaşımının benimsendiğini göstermesi açısından dikkat çekicidir.

Teorik olarak Yeni Kamu Yönetimi (YKY) ve yönetim gibi çağdaş yaklaşımlar, kriz yönetiminde esnek, şeffaf, katılımcı ve sonuç odaklı modellerin benimsenmesini önermektedir. Kriz yönetimi yalnızca teknik bir mesele değil, aynı zamanda kurumsal kültür, liderlik tarzı ve yönetsel kapasiteyle de doğrudan ilişkilidir. Dolayısıyla, yönetim temelli yaklaşımlar kriz yönetimini yalnızca teknik değil, aynı zamanda kurumsal kapasite, liderlik ve katılımcılık gibi yönleriyle bütüncül bir şekilde ele almayı gerekli kılmaktadır. Kriz yönetiminin tüm aşamalarında; kriz öncesi hazırlık, kriz anındaki müdahale, kriz sonrası iyileştirme ve öğrenme süreçlerinde; koordinasyon, eğitim, teknolojik altyapı ve kurumsal kapasitenin güçlendirilmesi gerekmektedir. Kriz anlarında merkezi karar alma mekanizmalarının yanı sıra yerel düzeyde esneklik ve inisiyatif tanınması, etkinliği artırabilir. Ayrıca, kamu yöneticilerinin kriz dönemlerinde mevzuat dışına çıkmadan fakat kamu yararını önceleyen bir esneklikle hareket edebilmesi için hukuki ve yapısal düzenlemelere ihtiyaç duyulmaktadır.

Sonuç olarak, Türkiye'de etkili bir kriz yönetimi sisteminin oluşturulabilmesi için şu hususlar öncelikli olarak ele alınmasının faydalı olacağı düşünülmektedir:

- Mevzuatın sadeleştirilmesi ve tüm düzenlemelerin tek bir yasal çatı altında toplanması,
- Kurumsal koordinasyonu sağlayacak merkezi ve bağımsız bir kriz otoritesinin kurulması,
- Tüm kamu kurumlarında ortak kriz senaryoları geliştirilerek düzenli tatbikatlarla kurumsal kapasitenin artırılması,
- Kriz yönetimi süreçlerinde sivil toplum, yerel yönetimler ve özel sektörün etkin bir biçimde sürece dâhil edilmesi,
- Veri temelli, şeffaf ve esnek bir kriz yönetimi modelinin benimsenmesi.

Bu doğrultuda kamu yönetiminde krizlere karşı daha dirençli, proaktif ve bütüncül bir yapının inşası mümkün olabilir. Türkiye gibi afet ve kriz riski yüksek olan bir ülkede, etkin kriz yönetimi yalnızca bir idari zorunluluk değil, aynı zamanda toplumsal güvenin ve kamusal istikrarın temel koşuludur.

KAYNAKÇA

- AFAD (2023). Açıklamalı Afet Yönetimi Terimler Sözlüğü, Acil Durum Yönetimi. <https://www.afad.gov.tr/aciklamali-afet-yonetimi-terimleri-sozlugu> (12.04.2025)
- AFAD (2021). Olası İstanbul Depremi İçin Büyük Hazırlık. <https://www.afad.gov.tr/olasi-istanbul-depremi-icin-buyuk-hazirlik-merkezicerik#:~:text=%C4%B0stanbullular%C4%B1%20kent%20d%C4%B1%C5%9F%C4%B1na%20demiryoluyla%20%C3%A7%C4%B1karmak,Halkal%C4%B1%20ve%20Tuzla%20Tren%20%C4%B0stasyonlar%C4%B1> (22.04.2025)
- Asunakutlu, T. ve Safran B. (2004). Stratejik Yönetim Açısından Kriz Kaynaklarına İlişkin Bir Değerlendirme, Öneri Dergisi, Cilt:6, Sayı 21, 51-58.
- Aydın, A.H. (2015). Yönetim Bilimi, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Aykaç, B. (2001). Kamu Yönetiminde Kriz ve Kriz Yönetimi. Gazi Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 3(2), 123-132.
- Çevikbaş, R. (2012). Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı ve Türkiye Uygulamaları. Ekonomi Ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 1(2), 9-32.
- Dinçer, Ö. (1998), Stratejik Yönetim ve İşletme Politikaları, İstanbul: Beta Yayınları.
- Düren, Z.(2000). 2000'li Yıllarda Yönetim, Alfa Yönetim Dizisi, İstanbul, 2000.
- Erol, V. (2022). Kamu Yönetimi Alanında Kriz Yönetiminde Lider Yöneticinin Rolü. Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi(30), 344-366.
- Erten, Ş. (2011). Türk Kamu Yönetiminde Kriz Yönetimi Anlayışı, Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi SBE, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Fişek, K. (2011). Yönetim. Kilit Yayınları, Ankara.
- Filiz, E. (2006). Türk Kamu Yönetiminde Kriz Yönetimi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Genç, F. N. (2009). Kriz Yönetimi ve Kamu Yönetiminde Uygulanabilirliği. Verimlilik Dergisi(4), 7-22.
- Genç, N. (2004). Yönetim ve İşletme Çağdaş Sistemler ve Yaklaşımlar, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Göksu, T. (2011). Kamuda Kriz Yönetimi ve Türkiye'de Kriz Yönetimi Teşkilatlanması. Türk İdare Dergisi 459, 37-64.
- Gönüllü, C. (2020). "Stk-Belediye-Yönetişim Ekseninde" Birbirlerinin Gözünden Aktörler: Burdur İli Örneği. Hak İş Uluslararası Emek Ve Toplum Dergisi, 9(23), 51-69. <https://doi.org/10.31199/hakisderg.686028>
- Haşit, G. (2000). İşletmelerde Kriz Yönetimi Ve Türkiye'nin Büyük Sanayi İşletmeleri Üzerinde Yapılan Araştırma Çalışması. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Okkay, İ. (2019). Küreselleşen Dünyada Kriz Yönetiminin Önemi. Avrasya Sosyal Ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 6(3), 308-317.
- Övgün, B., ve Gül, H. (2019). Kriz Yönetiminde Reform. Dirençlilik Dergisi, 3(2), 173-181.

Rosenthal, U. ve Kouzmin, A.(1997). Crisis and Crisis Management: Toward Comprehensive Government Decision Making, Journal of Public Administration Research and Theory, Vol.7, Issue 2

Tack, P. B. (1994). Kriz Zamanı Yönetim, Çev.: Yakut Güneri, İstanbul: İlgi Yayıncılık.

Tutar, H. (2000). Kriz ve Stres Ortamında Yönetim, İstanbul: Hayat Yayınları.